

“ของวิเศษ” ในวรรณกรรมไทยร่วมสมัยแนวเหนือจริง^๑

Submitted date: 27 September 2018

Revised date: 17 December 2018

Accepted date: 17 January 2019

จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ^๒
น้ำผึ้ง ปัทมะกลางคูล^๓

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาการปรากฏของ “ของวิเศษ” ในวรรณกรรมไทยร่วมสมัยแนวเหนือจริง จำนวน ๖ เรื่อง ได้แก่ แก้วราหู กุหลาบรัตติกาล เพชรอัคนี สร้อยแสงจันทร์ รากบุญ และทองพญามาร ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมไทยร่วมสมัยแนวเหนือจริงนำเสนอของวิเศษที่มีลักษณะทั้งตามจารีตที่ปรากฏในวรรณคดีและของวิเศษที่มีลักษณะสมัยใหม่ โดยของวิเศษต่างมีคุณสมบัติสำคัญ คือ สามารถบันดาลให้ผู้คนสมปรารถนาและให้ความคุ้มครองผู้เป็นเจ้าของ ของวิเศษในวรรณกรรมไทยร่วมสมัยแนวเหนือจริงมีทั้งที่มาจากวรรณคดีและจากการสร้างลักษณะของของวิเศษขึ้นใหม่ให้สัมพันธ์กับสังคมร่วมสมัย ผู้สร้างของวิเศษในวรรณกรรมไทยร่วมสมัยแนวเหนือจริงมีทั้งตัวละครที่เป็นเทพเจ้าและมนุษย์ ส่วนผู้ครอบครองของวิเศษมีการปรับเปลี่ยนสถานภาพไปจากวรรณคดีที่เป็นกษัตริย์หรือโอรสของกษัตริย์มาเป็นสามัญชนที่มีปัญหาชีวิตและความโลภ ทำให้บทบาทของของวิเศษปรับเปลี่ยนจากการสนับสนุน

---

^๑ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “‘ลักษณะเหนือจริง’ ในวัฒนธรรมวรรณศิลป์ไทย: กรณีศึกษาวรรณกรรมไทยร่วมสมัย” ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำผึ้ง ปัทมะกลางคูล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันมีค่าอย่างยิ่ง และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิตประจำปีการศึกษา ๒๕๕๘ มา ณ ที่นี้

^๒ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

^๓ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิดเรื่องบุญญาบารมีมาเป็นการนำเสนอแนวคิดเรื่องกิเลส อันสะท้อนได้จากการกระทำของตัวละครที่พยายามค้นหาและแย่งชิงของวิเศษมาครอบครองเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาและทำให้ตนสมปรารถนา การปรากฏของของวิเศษในวรรณกรรมไทยร่วมสมัยแนวเหนือจริงยังสะท้อนภาพสังคมไทยร่วมสมัยซึ่งเป็นสังคมทุนนิยมอย่างชัดเจน

คำสำคัญ: ของวิเศษ, วรรณกรรมไทยร่วมสมัยแนวเหนือจริง

“Magical Objects” in Contemporary Thai Paranormal Literary Works

Chansuda Chaiprasert^๕

Namphueng Padamalangula^๕

Abstract

This article aims to detail a study of “Magical Objects” in six contemporary Thai paranormal literary works: Kaew Rahu, Kularp Rattikal, Petch Aknee, Sroisaengjan, Rak Bun, and Tongpayamarn. The research found that in these surreal pieces of contemporary Thai literature, the magic of traditional characters of both ancient and modern literature is represented. The key features of the magic were the ability to fulfill one’s desire and to give protection to the owner. While the representation of this magic was derived from literature, the creation of new features of the magic is related to contemporary society. The creators of the magic in contemporary Thai literature include gods and humans; while the owner of the magic in contemporary Thai literature changed from ancient literature, in which the owner was a king or royal prince of the king, to become ordinary people who had life problems and were full of greed. This has led to changing the role of the magic from supporting the concept of ethical virtue to representing the concept of human greed. This is a reflection of a character’s action that tried to use the magic in order to solve problems

---

^๕ Lecturer, Department of Thai Language and Culture, Faculty of Liberal Arts, Hauchiew Chalermprakiet University

^๕ Assistant Professor, Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn University

and fulfill one's desire. In addition, magic in contemporary literature clearly reflects the modern capitalistic Thai society.

Keyword: Magical Object, Contemporary Thai Paranormal Literary Works

๑. บทนำ

ของวิเศษ คือ วัตถุสิ่งของและอาวุธต่าง ๆ อาทิ ไม้เท้า แหวน ลูกแก้ว ตะเกียง ไปไม้ พระขรรค์ ธนู ตะบอง รวมถึงเวทมนตร์ที่มีอำนาจพิเศษเหนือธรรมชาติทำให้เกิดความมหัศจรรย์ เช่น ทำให้เหาะได้ ชุบชีวิตคนตายให้ฟื้น ทำให้สามารถแปลงกายเป็นคนหรือสัตว์ต่าง ๆ และใช้เนรมิตสิ่งของที่ปรารถนาได้ เป็นต้น ของวิเศษเป็นอนุภาค (motif) સાગલ ดังที่สตีธ ทอมป์สัน (Stith Thompson) ได้รวบรวมอนุภาคของนิทานตามท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วโลกจากนิทานหลายประเภท และจัดทำเป็น**ดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้าน** โดยได้จัดอนุภาคของวิเศษไว้ในหมวด D อนุภาคเกี่ยวกับความวิเศษ และได้จำแนกอนุภาคดังกล่าวออกเป็นหมวดย่อย ๔ หมวด ได้แก่ ๑) การได้มาซึ่งของวิเศษ ๒) ชนิดต่าง ๆ ของของวิเศษ ๓) ปรากฏภาพของของวิเศษ และ ๔) ลักษณะพิเศษของของวิเศษ (Phirasathian, 1986, p. 117-127)

สำหรับวรรณกรรมไทย ของวิเศษเป็นองค์ประกอบที่ปรากฏมาตั้งแต่ในนิทานวรรณคดี และวรรณกรรมพื้นบ้าน เช่น ในเรื่อง*สังข์ทอง* มีรูปเงาะ เกือกแก้ว ไม้เท้าทอง เป็นของวิเศษที่ใช้ในการอำพรางกาย เหาะเหินเดินอากาศ และเป็นอาวุธ ในเรื่อง*โคบุตร* แหวนและสังวาลทิพศาสตรามีคุณสมบัติเป็นทั้งอาวุธ ใช้เหาะเหินเดินอากาศ และแปลงกายเช่นเดียวกัน ส่วนในเรื่อง*ไกรทอง* เทียนระเบิดเป็นของวิเศษสำหรับแยกน้ำให้เป็นทางเดินลงถ้ำใต้น้ำได้ หรือในเรื่อง*พระอภัยมณี* มีไม้เท้าวิเศษของสุดสาครสำหรับใช้เป็นอาวุธป้องกันตัวทั้งจากมนุษย์และภูติผีปีศาจ และในเรื่อง*รามเกียรติ์* ตรีของพระราม เป็นอาวุธที่แปลงเป็นสิ่งต่าง ๆ ได้ เป็นต้น กระทั่งในวรรณกรรมไทยร่วมสมัยซึ่งสร้างสรรค์ขึ้นในสังคมที่มีความก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้มากกว่าในอดีต ยังปรากฏของวิเศษเช่นเดียวกัน เช่น ในนวนิยายเรื่อง*อมตะ* มีน้ำอมฤตเป็นของวิเศษที่ทำให้ชีวิตเป็นอมตะ ส่วนในนวนิยายเรื่อง*มิติมหัศจรรย์* และ*ปักษานาคา* มีน้ำอมฤตเป็นของวิเศษเช่นเดียวกันแต่มีคุณสมบัติที่ใช้ในการแก้ไขคำสาปได้ ในนวนิยายเรื่อง*สร้อยแสงจันทร์* มีของวิเศษแตกต่างออกไปคือ อัญมณีแสงจันทร์ แต่เป็นของวิเศษที่มีคุณสมบัติทำให้ชีวิตเป็นอมตะเช่นเดียวกับน้ำอมฤต ส่วนในนวนิยายเรื่อง*รากบุญ* กล่องรากบุญ เป็นของวิเศษที่บันดาลได้ตามความปรารถนา และในนวนิยายเรื่อง*ทองพญามาร* เหยี่ยวเก้าชีวิตเป็นของวิเศษที่ช่วยชุบชีวิตให้ฟื้นจากความตาย เป็นต้น จากตัวอย่างทั้งนิทาน วรรณคดี และวรรณกรรม

ไทยร่วมสมัยเรื่องต่าง ๆ ที่ยกตัวอย่างข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เห็นว่าของวิเศษเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ดำรงอยู่เสมอในวรรณกรรมไทย

นอกจากของวิเศษมีปรากฏเสมอมาในวรรณคดีและวรรณกรรมไทยร่วมสมัย ของวิเศษยังมีความสำคัญในหลายมิติ ในมิติการประพันธ์ของวิเศษเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เรื่องมีความสนุกสนาน ตื่นเต้น ชวนติดตาม ช่วยให้การดำเนินเรื่องรวดเร็ว สมเหตุสมผล ทั้งยังช่วยแก้ปัญหของตัวละคร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและดำเนินเรื่องต่อไป เช่น ในวรรณคดีเรื่อง*โคบุตร* โคบุตรใช้ยาวิเศษชุบชีวิตยักษ์ ๔ ตนที่ตนได้สังหาร และยักษ์ทั้ง ๔ ตนนั้นได้กลายเป็นกำลังสำคัญที่ช่วยกู้เมืองพาราณสีของอรุณกุมารและนางมณีศรสองพี่น้องที่โคบุตรพบกลางป่าจากราชบุโรहित ในวรรณคดีเรื่อง*สมุทรโฆษ* พระขรรค์ที่พระสมุทรโฆษได้รับมาจากวิทยากรเป็นของวิเศษที่ทำให้เหาะได้ ของวิเศษในเรื่องนี้ช่วยในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินเรื่องจากความปกติสุขสู่ความสนุกสนาน ตื่นเต้น จากการเดินทางท่องเที่ยวในป่าหิมพานต์ของพระสมุทรโฆษ และนางพินทุมดี และเปลี่ยนแปลงจากความสนุกสนานเป็นความเศร้าโศกจากการพลัดพรากของตัวละครทั้งสองเมื่อพระขรรค์ที่ใช้เดินทางถูกวิทยากรขโมยไป ทำให้ต้องเดินทางข้ามแม่น้ำกลับบ้านเมืองแต่ขอนไม้ที่ใช้เกาะข้ามแม่น้ำถูกคลื่นซัดขาด ทำให้ตัวละครพลัดพรากจากกัน ขณะที่ในวรรณกรรมไทยร่วมสมัย ของวิเศษมีบทบาทในการประพันธ์ เช่น การทำให้เกิดการผจญภัยของตัวละครในนวนิยายเรื่อง*มิติมหัศจรรย์* และ*ปักษานาคา* ทั้งสองเรื่องนำออมฤตเป็นของวิเศษที่เป็น “เป้าหมาย” ให้ตัวละครเอกแสวงหาเพื่อนำมาใช้แก้ไขคำสาปที่เกิดจากการ “กระทำผิด” และ “ฝ่าฝืนกฎ”

ในมิติวัฒนธรรม ของวิเศษยังสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตและสังคมของผู้สร้างสรรค์วรรณกรรม ดังเช่น ในวรรณคดีนิทานเรื่อง*แก้วหน้าม้า* “พราดำ” สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของสังคมระดับชาวบ้านที่ใช้พราดำเป็นอุปกรณ์สำคัญในการประกอบอาชีพ และยังสะท้อนที่มาหรือกำเนิดของเรื่องว่า เดิมเรื่องแก้วหน้าม้า น่าจะเป็นเรื่องที่แต่งโดยกวีระดับชาวบ้าน (Rueangrong, 1996, p. 133-134) หรือ “เรือเหาะ” แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตชาวบ้านกับสายน้ำซึ่งน้ำเป็นทั้งแหล่งอาหารและใช้เป็นทางสัญจร เรือเป็นพาหนะสำคัญในการเดินทางจึงมีการนำมาสร่างสรรค์เป็นของวิเศษที่ใช้ในการเดินทางทางอากาศได้อย่างรวดเร็ว และในนิทานคำกลอนเรื่อง*สิงห์ไกรภพ* “ต้นสรพญา” เป็นยาทิพย์ใบสีต่าง ๆ มีสรรพคุณกินแล้วกลายร่างเป็นนกแก้ว นาคราช

ลิงลม สะท้อนวิถีชาวบ้านที่ใช้พืชพันธุ์ต้นไม้เป็นยาที่ช่วยรักษาให้หายจากโรค เป็นต้น ของวิเศษจึงเป็นจินตนาการที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้สร้างวรรณกรรม

นอกจากนี้ ของวิเศษยังสัมพันธ์กับความปรารถนาของมนุษย์ ดังที่ Thitathan (1989, p. 37-38) กล่าวว่า

เรื่องของคนเหาะได้สะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์ต้องการมีความสามารถเหนือข้อจำกัดทางสรีระของตน จึงอยากเหาะหรือบินได้อย่างนก หรือหายตัวได้เพื่อจะได้ทำทุกอย่างที่ตัวเองอยากทำ ในนิทานจึงมีเรื่องของแก้วสารพัดนึกบ้าง มนต์วิเศษบ้าง คาถาเรียกลมเรียกฝนบ้าง ผลไม้วิเศษที่กินแล้วหุทิพย์ตาหิพย์บ้าง

ของวิเศษจึงเป็นองค์ประกอบทั้งในนิทาน วรรณคดี และวรรณกรรมร่วมสมัย ที่ช่วยสร้างความสนุกสนาน ตื่นเต้น ชวนติดตาม มีผลช่วยในการดำเนินเรื่องและสะท้อนสังคม

ในยุคสมัยที่ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสามารถสร้างความสะดวกสบายและตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้มากยิ่งขึ้นกว่าในอดีต ผู้วิจัยพบว่าวรรณกรรมไทยร่วมสมัยยังมีการนำเสนอของวิเศษเป็นองค์ประกอบสำคัญในเรื่อง ตลอดจนรวมถึงมีวิธีการสร้างสรรค์ลักษณะของของวิเศษ และผู้ที่มีโอกาสครอบครองของวิเศษมีจำนวนมากขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา “ของวิเศษ” ในวรรณกรรมไทยร่วมสมัย

จากการทบทวนวรรณกรรม ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาเกี่ยวกับของวิเศษที่ผ่านมาส่วนใหญ่ศึกษาในกลุ่มข้อมูลวรรณคดีและวรรณกรรมพื้นบ้าน เช่น การศึกษาเรื่องวิเคราะห์บทบาทของของวิเศษในบทละครนอก (Yibunyan, 2005) การศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบเรื่องและอนุภาคในปัญญาสาขตก (Phirasathian, 1986) การศึกษาโครงเรื่องและอนุภาคในวรรณกรรมกลอนอ่านประเภทนิทานจากฉบับตัวเขียนที่มีในหอสมุดแห่งชาติ (Bangsen, 1991) การศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อเชื่อในนิทานคำกลอนของสุนทรภู่ (Tantiphimonchut, 1990) การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องแก้วหน้าม้า (Rueangrong, 1996) นอกจากนี้ยังมีบทความเกี่ยวกับของวิเศษซึ่งศึกษาในกลุ่มข้อมูลวรรณคดีไทยเป็นส่วนใหญ่เช่นเดียวกัน เช่น บทความเรื่อง

“ของวิเศษ” และ ‘สิ่งประติษฐ์’ ในพระอภัยมณี: การบรรจบกันระหว่างจินตนาการกับวิทยาการ” (Phuaphatnakun, 2010) “อนุภาคในนิทานคำกลอนเรื่องพระคาเวศ: การศึกษาเปรียบเทียบกับอนุภาคในนิทานไทย” (Mangmun, 2010) “รองเท้าในวรรณคดีไทย” (Khamchu, 2014) และ “อนุภาคเหนือธรรมชาติในนิทานเรื่องสังข์ทอง” (Khamchu, 2014) การศึกษาต่าง ๆ ดังกล่าว ของวิเศษเป็นหัวข้อหนึ่งในการศึกษาซึ่งทำให้เห็นลักษณะและความสำคัญของของวิเศษที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในนิทานและวรรณคดีไทยที่ดำรงอยู่เสมอมา

ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับของวิเศษในวรรณกรรมไทยร่วมสมัยมีการศึกษาไม่มากนัก ดังเช่นมีการศึกษาเรื่อง “การสร้างสรรค่อนุภาคความวิเศษในนวนิยายมหัศจรรย์เรื่อง *เดอะไวท์ไรต์*” (Patchusanon and Thanotwanit, 2017) โดยเป็นการศึกษาเปรียบเทียบกับอนุภาคความวิเศษกับดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านของสตือทอมป์สัน การศึกษานี้พบว่าเรื่อง*เดอะไวท์ไรต์*มีอนุภาคความวิเศษที่ตรงกันกับในดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านน้อยกว่าอนุภาคที่ปรากฏเฉพาะในเรื่อง*เดอะไวท์ไรต์* จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เห็นการสร้างสรรค่อนุภาควิเศษชิ้นใหม่ในสังคมปัจจุบัน

นอกจากนี้จากการสำรวจวรรณกรรมไทยร่วมสมัยในเบื้องต้นทำให้ผู้วิจัยพบว่า ของวิเศษมีลักษณะที่น่าสนใจในการสะท้อนให้เห็นลักษณะสังคมร่วมสมัย และของวิเศษมีลักษณะทั้งเหมือนและแตกต่างจากของวิเศษในวรรณคดี บทความนี้จึงมุ่งศึกษาลักษณะและบทบาทของของวิเศษในวรรณกรรมไทยร่วมสมัย โดยผู้วิจัยจะศึกษาจากนวนิยายแนวเหนือจริงที่มีของวิเศษเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการดำเนินเรื่องและเสนอแนวคิดเห็นได้ชัดจากการนำของวิเศษมาตั้งเป็นชื่อเรื่อง จำนวน ๖ เรื่อง ได้แก่ เรื่อง*แก้วราหู* (๒๕๓๘) ของแก้วเก้า *สร้อยแสงจันทร์* (๒๕๔๖) *กุหลาบรัตติกาล* (๒๕๕๑) และ*เพชรอัคนี* (๒๕๕๘) ของพงศกร รากบุญ (๒๕๕๔) ของช่อมณี และ*ทองพญามาร* (๒๕๕๗) ของอลิตา

๒. ลักษณะของของวิเศษในวรรณกรรมไทยร่วมสมัยแนวเหนือจริง

ของวิเศษในการศึกษานี้หมายถึงเฉพาะวัตถุที่มีอนุภาพเหนือธรรมชาติในตัวเองโดยไม่รวมถึงสิ่งของที่ถูกเนรมิตขึ้นจากผู้มีเวทมนตร์โดยที่สิ่งนั้นไม่มีฤทธิ์ใด เช่น บ้านเมือง ปราสาท คน และสัตว์ เป็นต้นของวิเศษในนวนิยายแนวเหนือจริงมีลักษณะ

เด่นคือ เป็นการสืบทอดความคิดเกี่ยวกับของวิเศษจากรรณคดีและมีการปรับเปลี่ยนให้สัมพันธ์กับสังคมร่วมสมัย ทั้งในด้านคุณสมบัติของของวิเศษ ผู้สร้างและผู้ครอบครองของวิเศษ ดังนี้

๒.๑ คุณสมบัติของของวิเศษ

การสร้างสรรคคุณสมบัติของของวิเศษเป็นการสะท้อนให้เห็นความปรารถนาของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัยและในแต่ละสังคม ของวิเศษในวรรณคดีมีคุณสมบัติที่แบ่งตามอนุภาพ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าสามารถแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ ๑) ของวิเศษสำหรับการเดินทาง อาทิ พระขรรค์ของพระสมุทโฆษในเรื่อง*สมุทโฆษ* บุชบกแก้วของท้าวกุเรนในเรื่อง*รามเกียรติ์* และเรือเหาะของแก้วมณีในเรื่อง*แก้วหน้าม้า* ๒) ของวิเศษสำหรับคุ้มครองให้ความปลอดภัย ซึ่งหมายรวมถึงการปกปิด บังกายซ่อนเร้น เช่น รูปเงาของพระสังข์ในเรื่อง*สังข์ทอง* แก้วราหูในเรื่อง*พระอภัยมณี* และเรือนไม้ของโสนน้อยในเรื่อง*โสนน้อยเรือนงาม* ๓) ของวิเศษสำหรับการรักษา กลุ่มยาวิเศษและพืชต่าง ๆ เช่น ยาขุบชีวิตของโคบุตรในเรื่อง*โคบุตร* และ ๔) ของวิเศษที่เป็นอาวุธต่อสู้ เช่น ศรของพระรามในเรื่อง*รามเกียรติ์* หอกสกัดโลหะและเทียนระเบิดของไกรทองในเรื่อง*ไกรทอง* ทั้งนี้ของวิเศษมีทั้งที่มีคุณสมบัติประการเดียวหรือหลายคุณสมบัติร่วมกัน

ส่วนในนวนิยายแนวเหนือจริงทั้ง ๖ เรื่องที่เลือกศึกษาปรากฏคุณสมบัติของของวิเศษ ๓ ลักษณะ ได้แก่ ของวิเศษมีคุณสมบัติในการคุ้มครอง คือ แก้วราหูในเรื่อง*แก้วราหู* สร้อยแสงจันทร์ในเรื่อง*สร้อยแสงจันทร์* ลักษณะที่สอง ของวิเศษใช้เป็นอาวุธเพื่อปราบอธรรม คือ เพชรอัคนีในเรื่อง*เพชรอัคนี* และของวิเศษลักษณะที่สาม คือ ของวิเศษสารพัดนึกที่บันดาลให้สมความปรารถนาตามที่ต้องการในลักษณะของการเป็นสื่อแลกเปลี่ยน ได้แก่ กุหลาบรัตติกาลในเรื่อง*กุหลาบรัตติกาล* กล่องรากบุญในเรื่อง*รากบุญ* และเหรียญเก้าชีวิตในเรื่อง*ทองพญามาร*

คุณสมบัติของของวิเศษในการคุ้มครอง ยกตัวอย่างในเรื่อง*แก้วราหู* ของวิเศษที่ปรากฏในเรื่องคือ แก้วราหูซึ่งเป็นของวิเศษที่เคยปรากฏมาแล้วในวรรณคดีเรื่อง*ไตรภูมิและพระอภัยมณี* ในนวนิยายมีการกล่าวถึงว่า

แก้วราหูที่ควรว่านะซี ผมนึกออกแล้วว่าไต่ยีนมาจากไหน นอกจากโนโตรูมิแล้ว สุนทรภู่เขียนไว้ในเรื่องพระอภัยมณีใจละคุณ เรียกว่าตราพระราหูเป็นของคู่มือเมืองลงกา เป็นแก้วที่เปลี่ยนสีได้ตาม เวลาเช้าสายบ่ายเย็น แถมมีฤทธิ์มากเสียด้วย ภูตผีกลัวกันราบเลย แถมอาวุธก็ทำร้ายไม่ได้ ผมเพิ่งเคยไต่ยีนวันนี้แหละว่าของจริง ๆ มีอยู่เหมือนกัน

(Kaeokao, 2003, p. 126–128)

เนื่องจากแก้วราหูเป็นของวิเศษที่มักกล่าวถึงมาแล้วในวรรณคดี แก้วเก้าจึง สร้างแก้วราหูในนวนิยายให้มีคุณสมบัติตามที่ปรากฏในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตั้งความตอนหนึ่งที่ชัตติยานีผู้นำแก้วราหุมามอบให้วสวีเพื่อป้องกันอันตรายจาก พ่อเลี้ยงบุญมา ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของแก้วราหูว่า

แก้วราหูนั้นเป็นของศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่มือเมืองมาแต่โบราณกาล จวบสมัยใดเข้าเจ้าเองทำนายไม่ได้เหมือนกัน ด้วยเป็นมณีวิเศษ สามารถเปลี่ยนประกายได้ตามช่วงเวลาโคจรของสุริยเทพ อีกทั้งส่องสว่างได้ในความมืด เมื่อมีอันตรายกล้ำกลายก็เปล่งแสงจัดจ้า เตือนเป็นสัญญาณ อีกทั้งคุ้มผู้ถือมิให้ระคายจากลม น้ำ หรือดินไฟ อันเป็นธาตุทั้งสี่ที่ประกอบขึ้นเป็นมนุษย์ ตลอดจนอาวุธร้ายใด ๆ จะพลั้งพลาดไม่สามารถทำร้ายได้ ปกป้องคุ้มครองผู้นั้นเทียบเท่า เทพศาสตราวุธ

(Kaeokao, 2003, p. 602)

ลักษณะของแก้วราหูในนวนิยายดังกล่าวมีลักษณะเช่นเดียวกับแก้วราหูใน วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ดังที่สุนทรภู่บรรยายตราราหูของวิเศษคู่มือเมืองลงกา ว่า

ประการหนึ่งซึ่งตราพระราหู
เป็นของคู่อชัตติยาเทวาทวายเป็น
เป็นตราแก้วแววเวียนวิเชียรพราย
แต่เช้าสายสีรุ่งดูรุ่งเรือง

ครั้นแดดแดงแสงขาวดูพรราวพริ้ว
ครั้นบ่ายคล้อยเคลือบสีมณีเหลือ
ครั้นค่ำช่วงดวงแดงแสงประเทือง
อร่ามเหลือรัศมีเหมือนสีไฟ
มันเดินหนฝนตกไม่ถูกต้อง
เอาไว้ห้องหับแห่งตำแหน่งไหน
ไม่หนาวร้อนอ่อนอุ่นลมนละไม
ถ้าชิงไชยแล้วคลาดซึ่งศาสตร์

(Sunthon phu, 2010, p. 324)

คุณสมบัติสำคัญที่ทำให้ชัตติยานีต้องการนำแก้วราหูมาให้สวีคือช่วยปกป้องคุ้มครองภัยอันตรายจากคนชั่ว โดยอำนาจของแก้วราหูยังแสดงให้เห็นว่าภัยของมนุษย์มีเสมอทั้งกลางวันและกลางคืนจากการที่แก้วราหูสามารถเปลี่ยนแสงได้ตามช่วงเวลาและสว่างได้ในความมืดเพื่อแสดงอานุภาพที่สามารถเตือนภัยและคุ้มครองได้เสมอ และจากที่มาของแก้วราหูที่เป็น “ของคู่บ้านคู่เมืองมาแต่โบราณกาล” และยังคงทอดเป็นของวิเศษที่ชัตติยานีนำมามอบให้สวีในปัจจุบันยังมีนัยที่แสดงให้เห็นว่าไม่ว่ายุคใดสมัยใดคนชั่วยังมีเสมอ แต่คนดีก็จะได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกัน แก้วราหูจึงเป็นของวิเศษที่สัมพันธ์กับแนวคิดดังกล่าวที่นำเสนอผ่านโครงเรื่องความแค้นข้ามชาติภาพ โดยมีแก้วราหูเป็นของวิเศษที่คอยปกป้องคุ้มครองคนดีทั้งในภพอดีตและปัจจุบัน

นอกจากนี้ในเรื่องแก้วราหู แก้วแก้วยังได้เพิ่มคุณสมบัติและบทบาทของแก้วราหูให้เป็น “สื่อ” เพื่อเชื่อมโยงเรื่องราวเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบัน ตามเนื้อหาของเรื่องที่เป็นการข้ามชาติภพและการเวียนกลับมาเจอกันทำให้สวีได้เห็นอดีตของตนที่สัมพันธ์กับแก้วราหูซึ่งเป็นเครื่องรางของตนในอดีต รวมถึงอาจารย์สุขได้ใช้แก้วราหูเป็นสื่อในการศึกษาประวัติศาสตร์ของเมืองกุแสนตามชัตติยานีได้กล่าวถึงว่า “ถ้าหากจะเฟื่องกลิ่นใช้แก้วราหูเช่นรัตนกลิน ก็อาจมองเห็นอดีตได้ประหนึ่งลูทิวพยจักษุญาณ” (Kaeokao, 2003, p. 602) การสร้างความเชื่อมโยงกับแก้วราหูหรือของวิเศษในเรื่องจึงเป็นกลวิธีหนึ่งของการเล่าเรื่องอดีตเกี่ยวกับเมืองกุแสน

ส่วนอัญมณีสร้อยแสงจันทร์ ในเรื่อง *สร้อยแสงจันทร์* เป็นของวิเศษที่สร้างสรรคใหม่ แม้มีคุณสมบัติในการคุ้มครองเช่นเดียวกับของวิเศษในอดีต แต่มีการปรับเปลี่ยนจากการปกป้องคุ้มครองผู้เป็นเจ้าของเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดียวเป็นของวิเศษที่ปกป้องมนุษยชาติ ดังที่ทงกะโกระชื่อทงระ ผู้ทำหน้าที่พิทักษ์อัญมณีกล่าวกับ พุทธิผู้ที่ทงระร้องขอให้ช่วยติดตามอัญมณีสร้อยแสงจันทร์กลับคืนมาซึ่งแสดงให้เห็นคุณสมบัติอันสำคัญของอัญมณีที่มามาต่อมนุษยชาติว่า “พวกมันมุ่งค้นหาอัญมณีแห่งสร้อยแสงจันทร์ เพื่อครอบครองและนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว มนุษย์พวกนั้นมีเคยรู้แม้แต่น้อยว่า อัญมณีสำคัญคู่นี้ มีไว้เพื่อเผ่าพันธุ์ของมวลมนุษยชาติ ยามล่วงเข้าสู่ยุคเข็ญ” (Phongsakorn, 2015, p. 51) การปรับเปลี่ยนคุณสมบัติของของวิเศษให้เป็นสิ่งทีคุ้มครองมนุษยชาตินำเสนอแนวคิดของเรื่องที่ว่ากิเลสของมนุษย์สามารถทำให้เกิดหายนะไม่เฉพาะแต่ตนเองเท่านั้นแต่กิเลสของมนุษย์ยังทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนทั้งหมด ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนบทบาทของของวิเศษจากรรรณคดีที่ของวิเศษแสดงบุญญาธิการของตัวละครเอก เป็นบทบาทเพื่อแสดงแนวคิดกิเลสให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ของวิเศษกลุ่มที่สอง ของวิเศษใช้เป็นอาวุธเพื่อปราบอธรรมปรากฏในเรื่อง *เพชรอัคนี* ของวิเศษในเรื่องนี้คือ เพชรอัคนี ซึ่งผู้เขียนได้ระบุชัดเจนว่าเป็น “กุญแจสำคัญที่ใช้สำหรับปลุกนักรบ” (Phongsakorn, 2015, p. 83) ให้ตื่นจากนิทราอีกครั้งเพื่อสู้รบกับกองทัพอสูรทีจะมามาทำร้ายและทำให้มนุษย์ได้รับความเดือดร้อน

ส่วนของวิเศษกลุ่มที่สาม ของวิเศษสารพัดนึกที่บันดาลให้สมความปรารถนา คือ กุหลาบรัตติกาล กล่องรากบุญ และเหรียญเก้าชีวิต จะพบว่าของวิเศษเหล่านี้มีคุณสมบัติที่เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่ปรารถนา ซึ่งแตกต่างจากของวิเศษในวรรณคดีที่บันดาลได้ตามปรารถนาได้ทันที นอกจากนี้ของวิเศษจากทั้งสามเรื่องยังมีฤทธิ์อำนาจเพราะมีวิญญาณสิงอยู่ในวัตุนั้น

ในเรื่อง *รากบุญ* กล่องรากบุญมีปรารถนาซึ่งเป็นวิญญาณทีเกิดขึ้นจาก “พลังกิเลสทีสะสมในกล่องรวมตัวกันสร้างปรารถนาขึ้นมา” (Chomani, 2011, p. 437) โดยคุณสมบัติของกล่องรากบุญคือ สามารถทำให้สิ่งที่ปรารถนาเป็นจริงได้โดยต้องทำความดีเป็นสิ่งแลกเปลี่ยน ชื่อรากบุญมีความสัมพันธ์กับปรารถนาวิญญาณทีอยู่ในกล่อง คือปรารถนาทีมีความหมายว่า “ลมหายใจ สัตว์มีชีวิต ชีวิต ใจ”

(Ratchabandittayasathan, 2013, p. 716) จึงแสดงให้เห็นว่าการสร้างสมบุญสามารถกระทำได้แม้ยังมีชีวิต แต่ในขณะเดียวกัน ปรารถนาซึ่งเกิดขึ้นมาจากการรวมตัวของกิเลส ก็แสดงให้เห็นด้วยว่า ชีวิตคือบ่อเกิดของกิเลส ดังนั้นคุณสมบัติของกล่องรากบุญจึงได้แสดงแนวคิดว่าการทำบุญของมนุษย์ที่มีข้อแลกเปลี่ยนเป็นกิเลสอย่างหนึ่ง การทำบุญด้วยกิเลสจึงไม่สามารถสร้างความสุขที่แท้จริงได้ เพราะกิเลสนั้นจะเพิ่มพูนมีพลังมากขึ้น

ส่วนในเรื่องของพญามาร เหริยญ์แก้ชีวิตมีวิญญาณของหญิงสาวถูกสะกดไว้ในเหริยญ์และจะมีฤทธิ์อำนาจมากน้อยเปลี่ยนแปลงตามพลังของแสงจันทร์ คุณสมบัติของเหริยญ์แก้ชีวิตคือ สามารถดลบันดาลให้เจ้าของเหริยญ์ซึ่งยอมรับเล่นเกมแก้ชีวิตกับวิญญาณในเหริยญ์พ้นจากความตายกลับมีชีวิตใหม่ได้แก้ครั้งเพื่อให้เจ้าของเหริยญ์ได้ใช้ชีวิตตามที่ปรารถนา อย่างไรก็ตามการให้ชีวิตใหม่นั้นสุดท้ายเพื่อต้องการล่อลวงเอาชีวิตของเจ้าของเหริยญ์เป็นสิ่งแลกเปลี่ยน ทั้งวิญญาณในกล่องรากบุญและเหริยญ์แก้ชีวิตจึงเป็นผู้ทำให้ผู้ครอบครองสมความปรารถนาโดยจะต้องมีข้อแลกเปลี่ยน

ขณะที่ในเรื่องกุหลาบรัตติกาล มีวิญญาณของนิลนาราหรือนางกุหลาบคำที่ตรอมใจจากการหนีไปของคนรักจนเสียชีวิตและร่างกายได้กลายเป็นดอกไม้พิษสีดำพิษพื้นเมือง ซึ่งต่อมาเจ้าแหวนแก้วได้นำมาใช้ผสมพันธุ์กับดอกกุหลาบจนได้เป็นกุหลาบสีน้ำเงินต้นแรกซึ่งผู้ที่ได้ครอบครองย่อมได้รับชื่อเสียงและเงินทองตามมาจึงทำให้มีผู้แย่งชิงกุหลาบสีน้ำเงินเพื่อหวังใช้เป็นสิ่งแลกเปลี่ยนสร้างชื่อเสียงและเงินทองแก่ตน

คุณสมบัติของของวิเศษที่มีวิญญาณ เป็นลักษณะเฉพาะในนวนิยายแนวเหนือจริงเพราะของวิเศษในวรรณคดีที่มีไขเครื่องรางของขลัง มักไม่ได้มีความสัมพันธ์กับผีหรือวิญญาณ

กล่าวได้ว่าการกำหนดคุณค่าของวิเศษเป็นลักษณะเด่นของการสร้างความเหนือจริงในนวนิยายแนวเหนือจริงอีกประการหนึ่ง กล่าวคือ ในวรรณคดีคุณค่าของของวิเศษมักมาจากเทพประทานให้หรือผู้มีฤทธิ์เป็นบุคคลที่มีสถานภาพสูงเป็นที่เคารพในสังคมเป็นผู้สร้างขึ้น และของวิเศษยังเป็นของคู่บารมีตัวละครเอกของวิเศษในวรรณคดีจึงมีคุณค่าในตัวเอง แต่วรรณกรรมร่วมสมัยมีการประเมินคุณค่าของของ

วิเศษจากประโยชน์ที่ผู้ครอบครองจะได้รับ ผ่านการแย่งชิง ทิ้ง และ ทำลายของวิเศษ
ดังปรากฏในเรื่องกุหลาบรัตติกาล สร้อยแสงจันทร์ และรากบุญ

ในเรื่องกุหลาบรัตติกาล กุหลาบรัตติกาลมีคุณสมบัติที่สามารถแลกเปลี่ยน
เป็นชื่อเสียงและเงินทองได้เพราะเป็นกุหลาบสายพันธุ์ใหม่ที่มีดอกสีน้ำเงินต้นแรก
ของโลก อองตวน เคนเนธ และรมิตา ตัวละครกลุ่มนี้ล้วนเข้ามาแย่งชิงดอกกุหลาบ
รัตติกาลเพื่อหวังให้ตนมีอำนาจ ชื่อเสียง และเงินทอง แต่ท้ายที่สุดกวารีและ ดร.ชูณะ
ได้ประเมินค่ากุหลาบว่าสร้างความหายนะเกิดขึ้นมากกว่าประโยชน์จึงร่วมกันเผา
ทำลายต้นกุหลาบรัตติกาลเพื่อไม่ให้เกิดการแย่งชิงและสูญเสียชีวิต ส่วนในเรื่อง
สร้อยแสงจันทร์ บุญทา เป็นผู้ปรารถนาและตามหาอัญมณีสร้อยแสงจันทร์เพื่อทำให้
ตนมีชีวิตเป็นอมตะกลับทั้งอัญมณีสร้อยแสงจันทร์อย่างไม่มีดีหลังจากที่ไม่สามารถ
หาอัญมณีที่คู่กันได้ “เพราะมันรู้ดีว่า สร้อยแสงจันทร์จะทรงมหิธานุภาพสูงสุด ก็ต่อ
เมื่อแก้วมณีสองดวงอยู่ด้วยกัน...เมื่อใดที่แยกจากกัน มณีนั้นก็มิต่างอันใดกับเพชรพลอย
ธรรมดา” (Phongsakorn, 2008, p. 52) และเช่นเดียวกันกับในตอนจบของเรื่อง
สร้อยแสงจันทร์ เตือนเต็มดวงได้ทำลายอัญมณีสร้อยแสงจันทร์เพื่อไม่ให้มีการแย่งชิง
กันอีกต่อไป และในเรื่องรากบุญ เจติยาได้เลือกตกลงรับข้อเสนอลงของกล่องรากบุญเพื่อ
ให้มารดาหายจากโรคไตและมีชีวิตยืนยาว แต่เมื่อพบว่ากล่องรากบุญสร้างความทุกข์
ให้แก่ตนที่ต้องทำตามเงื่อนไขที่กล่องร้องขอ และยังเป็นชนวนที่ทำให้เกิดการทำร้าย
กันเพื่อแย่งชิงกล่องรากบุญไปครอบครอง เจติยาจึงทำลายกล่องรากบุญ เช่นเดียวกับ
กับสองเรื่องข้างต้น รวมไปถึงการที่กล่องรากบุญมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่ากล่องนิรทุกข์
ทำให้ลูทวิตั้งคำถามกับเจติยาว่าจะใช้ชื่อใดเรียกกล่อง และ เจติยากำหนดว่า “ถ้าฉัน
เป็นเจ้าของมัน จะขอเรียกว่า กล่องรากบุญ เพราะฉันใช้มันสะสมบุญ ช่วยคลายทุกข์
ให้ศพที่ถูกลิดรอนความยุติธรรมไป ฉันต้องเป็นปากเสียงบอกกล่าวให้โลกรู้ว่าความจริง
คืออะไร” (Chomani, 2011, p. 45) การปรากฏของของวิเศษในลักษณะเหล่านี้จึงทำให้
เห็นว่าของวิเศษมีคุณสมบัติเป็นไปตามที่มนุษย์กำหนดและเมื่อคุณสมบัติของของวิเศษ
ไม่เป็นที่พึงใจให้สมความปรารถนาได้ มนุษย์จึงทำลายทิ้ง

๒.๒ ผู้สร้างของวิเศษ

ผู้สร้างของวิเศษในนวนิยายที่เลือกศึกษามี ๒ กลุ่ม คือ เทวดาหรือผู้มีฤทธิ์ อำนาจกับมนุษย์ ลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมร่วมสมัยสืบทอดผู้สร้างของวิเศษจากวรรณคดีและมีการยอมรับความรู้ความสามารถของมนุษย์ให้มนุษย์เป็นผู้สร้างของวิเศษด้วย

ในเรื่อง*แก้วราหู* ผู้สร้างแก้วราหู คือ เทวดาเช่นเดียวกับที่ปรากฏในวรรณคดี ดังที่ชิตติยานีกกล่าวถึงที่มาของแก้วราหูกับสวัสดิว่า “แก้วนี้เทวดาเป็นผู้ประทานลงมาให้” (Kaeokao, 2003, p. 127) ส่วนในเรื่อง*สร้อยแสงจันทร์* แม้ไม่ได้ระบุชัดเจนว่าผู้ใดเป็นผู้สร้าง แต่อัญมณีสร้อยแสงจันทร์ก็เป็นอัญมณีมีค่าและสูงส่งที่ประดับ “สังวาลนาคราช อันมีมณีสองดวงประกอปกันเป็นดวงเนตรของนาคราช” (Phongsakorn, 2015, p. 51) อัญมณีสร้อยแสงจันทร์เป็นอัญมณีสำคัญแห่งราชปุระที่นาคจโกระเป็นผู้พิทักษ์รักษาไว้ “เพื่อรอเวลาอันเหมาะสมสำหรับมอบให้กับมหาบุรุษที่เหมาะสม” (Phongsakorn, 2015, p. 51) และในเรื่อง*รากบุญ* มัจจุราชเป็นผู้สร้างกล่องรากบุญในนวนิยายทั้งสามเรื่องนี้ของวิเศษจึงมีความสัมพันธ์กับเทพเจ้าและเทวดา ส่วนในเรื่อง*เพชรอัคนี* เพชรอัคนีเป็นของวิเศษที่ “เจ้าหลวงแมนสรวงระดมผู้มีเวทมนตร์หัวแผ่นดินมาทำพิธีร่วมกัน ผืนกพลังอำนาจและมนตราฝ่ายดี บรรจุเอาไว้ในเพชรเม็ดหนึ่ง” (Phongsakorn, 2015, p. 82-83)

นอกจากนี้ในนวนิยายแนวเหนือจริงยังมีการปรับเปลี่ยนให้มนุษย์เป็นผู้สร้างของวิเศษ ต่างจากในวรรณคดีที่มนุษย์จะเป็นผู้อ่อนวอนบำเพ็ญเพียรเพื่อขอประทานของวิเศษจากเทพเจ้า ในเรื่อง*กุหลาบรัตติกาล* เจ้าแหวนแก้วพยายามคิดค้นหาวิธีการผสมสายพันธุ์พิเศษของดอกกุหลาบจนกระทั่งประสบความสำเร็จกลายเป็นต้นกุหลาบสีน้ำเงินต้นแรกที่สร้างความปรารถนาแก่ผู้พบเห็น การสร้างเรื่องให้มนุษย์เป็นผู้คิดค้นของวิเศษได้จึงสะท้อนให้เห็นการยอมรับศักยภาพของมนุษย์ที่สามารถสร้างสรรค์ของวิเศษเพื่อตอบสนองความปรารถนาของตน และการให้มนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ของวิเศษในแง่หนึ่งยังแสดงให้เห็นการให้ความสำคัญกับความรู้ที่จะทำให้อมนุษย์ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาได้

๒.๓ ผู้ครอบครองของวิเศษ

ผู้ครอบครองของวิเศษในวรรณกรรมร่วมสมัยมีลักษณะแตกต่างจากผู้ครอบครองของวิเศษในวรรณคดีอย่างชัดเจน ผู้ครอบครองของวิเศษในวรรณคดี คือผู้มีบุญญาธิการที่เกิดมาพร้อมของวิเศษ ดังที่ Thitathan Na Thalang (1996, p. 218) ได้กล่าวว่า

ความคิดเรื่องผู้มีบุญ หรือมีบุญญาธิการสะท้อนให้เห็นในนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ เช่นในประเด็นที่พระเอกมักเกิดมากับ “ของวิเศษ” หรือพระเอกมักมีของประจำตัว ที่น่าสังเกตคือ ในนิทานไทยเฉพาะพระเอกหรือตัวละครเอกเท่านั้นที่มีของวิเศษ เป็นการสื่อความหมายว่าเฉพาะผู้มีบุญญาธิการจึงจะมีของวิเศษไม่ใช่ทุกคนจะมีได้

ขณะที่ในวรรณกรรมร่วมสมัยการเป็นผู้ครอบครองของวิเศษเกิดจากแรงปรารถนาและปมปัญหาบางอย่างจึงทำให้เกิดการแย่งชิงหรือการผลัดเปลี่ยนการครอบครองเพื่อช่วยแก้ปัญหาของตัวละคร เช่นในเรื่อง*กุหลาบรัตติกาล* และ*สร้อยแสงจันทร์* ส่วนการได้มาครอบครองจากการให้เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาก็ทำให้สมความปรารถนา ดังในเรื่อง*รากบุญ* และ*ทองพญามา*

ในแง่ของการเป็นผู้ครอบครองของวิเศษจากการแย่งชิงมักพบในลักษณะของการนำเสนอตัวละครสำคัญสองฝ่ายคือ ฝ่ายดี กับฝ่ายร้าย แต่ท้ายที่สุดทั้งสองฝ่ายต่างไม่ใช่ผู้ที่ได้ครอบครอง แม้ฝ่ายดีจะมีโอกาสมากกว่าที่สามารถนำกลับมาไว้กับตนได้ แต่การรู้เท่าทันภัยร้ายที่เกิดจากของวิเศษทำให้ตัวละครฝ่ายดีเลือกที่จะทำลายของวิเศษนั้น ยกตัวอย่างเช่นในเรื่อง*กุหลาบรัตติกาล* ภวาริเป็นผู้มีสิทธิ์ในต้นกุหลาบสีน้ำเงินโดยชอบธรรมเพราะเป็นมรดกจากเจ้าแหวนคำ โดยมีดร.ชัชชนะเป็นผู้ช่วยเหลือค้นหาความจริงเกี่ยวกับวิธีการผสมสายพันธุ์และนำกลับมาจากผู้ที่ยกไป

ส่วนในแง่ของการได้ครอบครองของวิเศษที่สืบเนื่องมาจากการให้โดยความเต็มใจของผู้เป็นเจ้าของเดิม ผู้ได้ครอบครองของวิเศษในกลุ่มนี้มักเป็นตัวละครที่ประสบปัญหา เช่น ในเรื่อง*รากบุญ* ลุงทิวี สารัช และเจตยา ต่างประสบความเจ็บป่วยของบุคคลที่รักและตัวเอง ลุงทิวีจึงได้รับกล่องรากบุญจากชายเร่ร่อนแปลกหน้าให้นำมาใช้

แก้ปัญหาและเมื่อปัญหาของตนได้รับการแก้ไขแล้ว ลุงทวีจึงส่งกล่องรากบุญต่อให้ สารีชและเจติยา ซึ่งการส่งต่อนี้มีนัยที่แสดงให้เห็นว่า ความอยากและความปรารถนา ของมนุษย์จึงไม่เคยหมดสิ้นเช่นเดียวกัน ส่วนในเรื่องของพญามาร นพคุณเป็นผู้ไม่ได้รับความยุติธรรมจึงมีความปรารถนาที่จะมีชีวิตที่ร่ำรวยเหนือผู้อื่น เขาจึงยอมรับข้อเสนอ เล่นเกมเก้าชีวิตกับเหรียญเก้าชีวิตที่ตนได้มาจากบ้านปรารถนา ผู้ครอบครองของวิเศษ ในกลุ่มนี้มักถูกปรับเปลี่ยนจากความเป็นผู้มีบุญญาธิการในวรรณคดีโบราณมาสู่การเป็น ปุถุชนที่มีกิเลสและต้องการชีวิตที่สุขสมหวังแทน

การเป็นผู้ครอบครองของวิเศษทั้งจากการแย่งชิงและการได้รับมอบจากผู้อื่น แสดงลักษณะสำคัญของผู้ครอบครองของวิเศษในนวนิยายแนวเหนือจริงว่า ผู้ครอบครองมักมีสถานภาพเป็นชนชั้นกลางและทุกคนมีความเท่าเทียมกัน การจะได้ครอบครองของวิเศษต้องมาจากการทำดี ไม่ใช่เพราะความโลภ ดังนั้นของวิเศษในนวนิยายแนวเหนือจริงนอกจากจะสามารถบันดาลสิ่งต่าง ๆ ได้ตามความปรารถนาตามลักษณะ ของของวิเศษแล้ว ของวิเศษในนวนิยายยังมีบทบาทเป็นเครื่องทดสอบคุณธรรมของ มนุษย์ด้วย

๓. บทบาทของ “ของวิเศษ”

ของวิเศษในกลุ่มข้อมูลที่ศึกษามีบทบาทที่สำคัญ ๒ ประการ ดังนี้

๓.๑ บทบาทต่อการนำเสนอแนวคิดเรื่องกิเลส

ของวิเศษในวรรณคดีมักเป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนแนวคิดบุญญาบารมี ของตัวละครเอก ส่วนในวรรณกรรมร่วมสมัยของวิเศษมีบทบาทในการนำเสนอแนวคิด เกี่ยวกับกิเลสเป็นเหตุแห่งทุกข์ผ่านพฤติกรรมการแย่งชิงของวิเศษและหายนะในชีวิต ของตัวละคร ดังปรากฏในนวนิยายทุกเรื่องที่น่ามาศึกษา

ในเรื่องกุหลาบรัตติกาล กุหลาบรัตติกาลเป็นสัญลักษณ์ของกิเลส เกิดขึ้น จากความหลงใหล เริ่มตั้งแต่ที่เจ้าแหวนแก้วพยายามใช้ความรู้ที่ตนร่ำเรียนทางด้าน พฤษศาสตร์ผสมสายพันธุ์ดอกกุหลาบเพื่อให้เป็นสีน้ำเงิน เมื่อยังไม่ประสบผลสำเร็จ เจ้าแหวนแก้วก็เป็นที่ทุกข์และปรารถนาที่จะเอาชนะธรรมชาติโดยพยายามทดลองด้วยวิธี

ต่าง ๆ ยอมสูญเสียเงินทองจำนวนมากเพื่อซื้อเครื่องมือทดลองต่าง ๆ และจดจ่ออยู่กับ การทดลองจนลืมสามีและลูก ในที่สุดเจ้าแหวนแก้วจึงต้องสูญเสียทั้งสามีและ บุตรสาวไป ในกรณีของเจ้าแหวนแก้ว ก็เลสตัณหาดังนี้มิได้สร้างความทุกข์ให้ตัวเอง เท่านั้นแต่ยังส่งผลกระทบต่อคนรอบข้าง

นอกจากเจ้าแหวนแก้วยังมีตัวละครอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกุหลาบสีน้ำเงิน ที่ล้วนเป็นทุกข์เพราะความปรารถนาที่จะครอบครองกุหลาบสีน้ำเงินทั้งสิ้น คนแรก คือ มานนท์ปรารถนาที่จะเก็บรักษากุหลาบสีน้ำเงินไว้ทำให้เป็นทุกข์กังวลใจที่ผู้อื่น ขโมยกุหลาบสีน้ำเงินไปจนพำเพื่อ คลั่งและเสียสติ ต่อมาคือ เคนเนธและองตวน ที่มีความปรารถนากุหลาบสีน้ำเงินมากจนต้องหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ตนได้ครอบครอง แม้ต้องแลกด้วยการทำร้ายหรือฆ่าก็ตาม แต่ว่าในที่สุดทั้งสองคนก็ต้องเสียชีวิตลง เพราะความอยากได้ของตน ส่วนตัวละครอีกคู่หนึ่งคือ รมิตาและศพาฎ เพื่อชิงภวาริ ขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับความรู้เรื่องดอกกุหลาบสีน้ำเงินต้องเจ็บป่วยและเสียชีวิต เพราะความโลภอยากได้กุหลาบสีน้ำเงินเช่นกัน เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับกุหลาบ สีน้ำเงินสนับสนุนแนวคิดเรื่องกิเลสทำให้เป็นทุกข์ และพงศกรผู้แต่งยังได้นำเสนอเรื่อง กุหลาบสีน้ำเงินเป็นตัวแทนของกิเลสอย่างชัดเจนผ่านการใคร่ครวญของดร.ชุษณะใน ตอนท้ายเรื่องว่า

กุหลาบสีน้ำเงินคือกิเลส คือความเฝ้าชวนใจ จิตใจที่เปี่ยม ไปด้วยความโลภโมโหเช่นนั้นไม่เข้าใครออกใคร กุหลาบสีน้ำเงิน เป็นของล้ำค่าเกินกว่าจะตีค่าออกมาเป็นเงินทอง ใครก็ตามที่ ได้ครอบครองกุหลาบสีน้ำเงินต้นนี้ จะเป็นยิ่งกว่ามหาเศรษฐี... เช่นนี้แล้วจะแน่ใจได้อย่างไรว่าเพื่อนรักจะไม่หักหลังกันเอง...

มีคนที่เกี่ยวข้องกับกุหลาบรัตติกาลมากมาย หลายรายต้อง ประสบกับชะตากรรมที่น่าหวั่นหวาด บ้างก็พบกับความหายนะ

ที่แท้เป็นคำสาปของดอกกุหลาบ หรือความโลภในใจของ มนุษย์กันแน่...

(Phongsakorn, 2012, p. 273-338)

กุหลาบสีน้ำเงินจึงเป็นของวิเศษที่มีบทบาทสำคัญต่อเรื่องในการนำเสนอแนวคิดกิเลสที่ทำให้ผู้เกี่ยวข้องต้องประสบกับความทุกข์และหายนะ

ทั้งนี้ผู้เขียนยังได้นำเสนอหนทางที่จะทำให้หลุดพ้นไม่ให้เกิดกิเลสเข้าครอบครองจิตใจได้ด้วยวิชา หรือความรู้แจ้ง ผ่านตัวละครสำคัญคือภวารีและดร.ชุนณะที่ศึกษาจนทราบว่ากุหลาบสีน้ำเงินนั้นเป็นดอกไม้ที่มีพิษ เป็นอันตรายต่อชีวิต ทั้งสองจึงไม่ลังเลที่จะเผาทำลายกุหลาบสีน้ำเงิน อย่างไรก็ตาม ในตอนท้ายของเรื่องผู้แต่งได้ทิ้งให้ผู้อ่านคาดเดาต่อไปด้วยเหตุการณ์ที่กึ่งของกุหลาบกลับถูกเพาะซ้ำโดยคนโลภ ซึ่งไม่ได้อยู่ในกลุ่มผู้แย่งชิงแต่แรก ส่วนนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่า กิเลสจะยังคงดำรงอยู่ต่อไป และอันตรายจากกิเลสก็จะไม่หมดสิ้นไปเมื่อมนุษย์ยังไม่มี “ปัญญา” ที่จะรู้เท่าทันสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง

ในเรื่อง *รากบุญ* กล่องรากบุญเป็นของวิเศษที่พลังกิเลสของมนุษย์รวมตัวขึ้นมาเป็นปราน ยังกิเลสของมนุษย์มีมากขึ้นเท่าใดยิ่งทำให้กล่องรากบุญมีอำนาจมากขึ้นเท่านั้น แต่ “ปัญญา” จะเป็นทางออกของการแก้ไขปัญหากจากกิเลส ดังที่มีจจราชกล่าวกับเจติยาว่า

เราจิตใจที่กล่องถูกทำลายโดยเฉพาะทำโดยเจ้าของกล่อง เพราะมันบอกชัดว่าเจ้าของมีปัญหาอันชาญฉลาดและรู้สติ เจ้าเข้าใจและรู้ซึ่งในความปรารถนาของเราอย่างแท้จริง เรารอคอยพบคนแบบนี้มานานหลายร้อยปีแล้ว

“อดีตที่ผ่านมากล่องถูกใช้เพื่อตอบสนองความต้องการด้านกิเลสของคนเป็นส่วนใหญ่ เราผิดหวังที่พวกเขาไม่สนใจความสุขที่ได้จากการสร้างบุญกุศลเท่านั้น แต่สัมผัสเพียงเปลือกนอกของกล่องเท่านั้น เราจึงละทิ้งมันไว้บนโลก และสัมผัสเลื่อนมันไปเลย จนกระทั่ง...” เขาเว้นระยะชะเล็กลง แล้วถอนหายใจหนักหน่วง พลังกิเลสที่สะสมในกล่องรวมตัวกันสร้างปรานขึ้นมา เราจึงจดจำได้อีกครั้งว่า เราทิ้งปัญหาไว้ที่โลกมนุษย์”

(Chomani, 2011, p. 437)

กล่องรากับบุญจึงมีบทบาทแสดงแนวคิดสำคัญของเรื่องที่ทำบุญมีสองด้าน ด้านหนึ่งเป็นกิเลสที่ทำบุญก็เท่ากับสะสมกิเลสเพราะการหวังผล ในอีกแง่หนึ่งการทำบุญเป็นหนทางที่สร้างสุขได้ซึ่งเป็นแก่นแท้ของการทำบุญ ซึ่งการจะเข้าถึงแก่นของความสุขได้ต้องใช้ปัญญาทำลายกิเลสของตน

ในเรื่องอื่น ๆ ของวิเศษสัมพันธ์และแสดงแนวคิดเกี่ยวกับกิเลสเช่นเดียวกันในเรื่อง*ทองพญามาร* เหริยญเก่าชีวิตเป็นของวิเศษที่ทำให้กิเลสคือความโลภในใจของนพคุณปรากฏชัด ความโลภทำให้คุณนำเหริยญออกมาจากบ้านปรารณาและยอมรับข้อเสนอจากเหริยญที่ให้อาหารแก่ชีวิตไป ซึ่งแม้ว่าคุณจะยังไม่รู้ว่าข้อเสนอของเหริยญ “ต้องแลกด้วยอะไร ขาววิญญาณให้ชาติตานั่นหรือ” (Asita, 2014, p. 67) หรือวิญญาณในเหริยญนั้น “เป็นฝ่ายดีหรือฝ่ายร้าย จะช่วยหรือว่าจะขโมยชีวิตไป” (Asita, 2014, p. 68) แต่การยอมรับข้อตกลงกับเหริยญแสดงให้เห็นอำนาจของกิเลสในใจที่อยู่เหนือคุณธรรมใด ๆ แม้จะต้องข้องเกี่ยวกับความชั่วร้าย แต่เพราะความปรารณาของตนก็ยินยอม ในแง่หนึ่งการยอมรับข้อเสนอของเหริยญจึงเป็นการยอมรับให้กิเลสเข้ามามีอำนาจเหนือตน

ในเรื่อง*สร้อยแสงจันทร์* อัญมณีสร้อยแสงจันทร์แสดงให้เห็นการใช้ของวิเศษเป็นสื่อเพื่อนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับกิเลสอย่างชัดเจนจากคำพูดของนงกไกรระผู้ทำหน้าที่พิทักษ์อัญมณีสร้อยแสงจันทร์ว่าอัญมณีเป็นที่ปรารณาของมนุษย์ผู้มีความโลภมากทุกยุคทุกสมัยทำให้หน้าที่ของนงกไกรระผู้พิทักษ์สร้อยแสงจันทร์ไม่จบสิ้น ดังที่ นงกไกรระกล่าวกับพุทธิว่า

แต่มนุษย์ผู้หลงมัวเมาและจมอยู่ในห้วงแห่งกิเลส ความโลภ ความหลง...พวกมันมุ่งค้นหาอัญมณีแห่งสร้อยแสงจันทร์ เพื่อครอบครองและนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว มนุษย์พวกนั้นมิเคยรู้ แม้แต่น้อยว่าอัญมณีสำคัญคุณนี้ มีไว้เพื่อเผ่าพันธุ์ของมวลมนุษยชาติ ยามล่วงเข้าสู่ยุคเข็ญ พวกมันคนแล้วคนเล่า เผ่าตามหาอัญมณีคุณนี้... ดังนั้น หน้าที่ปกป้องอัญมณีของเราจึงไม่มีวันสิ้นสุด

(Phongsakorn, 2015, p. 51)

ของวิเศษเป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่องที่น่าเสนอแนวคิดกิเลส ผ่านการแย่งชิงและการปกป้องของวิเศษ ทำให้เห็นว่ากิเลสอยู่คู่มนุษย์มายาวนาน และเมื่อมนุษย์ถูกกิเลสครอบงำก็จะไม่สามารถมองเห็นคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งมีค่าได้ และนำไปสู่ความเดือดร้อนที่ยิ่งใหญ่ นอกจากนี้พฤติกรรมของบุญทาทที่ปรารถนาครอบครองอัญมณีสร้อยแสงจันทร์จนต้องพบกับหายนะในชีวิต ตกนรกลัญชีพนรทที่เปิดออกรับคนชั่ว ความโลภทำให้บุญทาไม่ยั้งคิดและกระโดดตามอัญมณีที่เดือนเต็มดวงตัดสินใจโยนลงไปใบนรทที่เปิดออกนั้น ยังแสดงให้เห็นผลของกิเลสด้วย

จากตัวอย่างนวนิยายในกลุ่มนี้ตัวละครแบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความโลภเพื่อแสดงให้เห็นผลร้ายของกิเลส กับอีกกลุ่มหนึ่งที่แสดงให้เห็นผลดีของการมีปัญญาเป็นเครื่องกำกับชีวิตทำให้สามารถเอาชนะกิเลสในใจของตนได้

๓.๒ บทบาทต่อการนำเสนอภาพสังคมไทยร่วมสมัย

ของวิเศษในนวนิยายแนวเหนือจริงยังได้สะท้อนให้เห็นลักษณะสังคมไทยร่วมสมัย คือ สังคมทุนนิยมที่ใช้เงินตราเป็นสื่อแลกเปลี่ยน

การนำวัสดุที่สัมพันธ์กับยุคสมัยมาสร้างเป็นของวิเศษแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างของวิเศษกับสังคมร่วมสมัยที่มีลักษณะเป็นสังคมทุนนิยมและการใช้เงินตราเป็นสื่อการแลกเปลี่ยนปรากฏในเรื่อง *รากบุญ* และ *ทองพญามาร* และสังคมทุนนิยมที่มีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ในเรื่อง *กุหลาบรัตติกาล*

ในเรื่อง *รากบุญ* ของวิเศษในเรื่อง คือ กล่องรากบุญที่บ้านตาลความปรารถนาตามที่คุณเป็นเจ้าของกล่องร้องขอโดยของวิเศษมีลักษณะสำคัญ คือ ต้องทำภารกิจตามเงื่อนไขที่กล่องกำหนดเป็นข้อแลกเปลี่ยน ดังที่ ลุงทวีได้อธิบายเงื่อนไขของกล่องให้เจตียาทราบก่อนที่จะให้เธอตัดสินใจรับกล่องรากบุญไปแก้ไขปัญหาสุขภาพของมารดาว่า

“เมื่อก่อนนี้ศพจะคุยกับสารีขและลุง!”

เจตียาเบิ่งตากว่าง ปากสั้น “ลุงเคยเจอเหมือนกับฉันมาแล้ว”

“ใช่” เขาก็มึนรีษะยึนยััน พลางถอนหายใจ “คำพูดที่เราได้ยิน คือ ช่วยด้วย แต่เธอคือ บอกความจริง ครั้งนี้กลองบอกผ่านศพ ถึงงานที่เธอต้องทำเพื่อแลกเปลี่ยนกับความปรารถนาของเธอ”

“ผู้ใดยอมรับงานที่มันเสนอไว้ ถือว่าทำสัญญาต่อกัน หากใครละเลยสัญญา เจ้าของต้องให้คำชีวิตแก่มัน นั่นหมายความว่า เธอจะตายก่อนเวลาซึ่งสวรรค์กำหนดล่วงหน้าไว้”

(Chomani, 2011, p. 42)

กลองรอกบุญเป็นของวิเศษที่มีเงื่อนไขของความสมปรารถนาในลักษณะ การแลกเปลี่ยนที่ต่างฝ่ายต่างสัญญา คือ วิญญาณในกลองรอกบุญสัญญาจะให้ผู้เป็นเจ้าของกลองสมความปรารถนา ส่วนผู้เป็นเจ้าของกลองให้สัญญาจะทำตามเงื่อนไขที่กลองระบุ เช่นเดียวกับในระบบการค้าที่ทั้งสองฝ่ายร่วมเสนอข้อตกลงระหว่างกัน เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่พึงพอใจ กลองรอกบุญจึงเป็นของวิเศษที่สะท้อนให้เห็นระบบ แลกเปลี่ยนโดยใช้เงินตราเป็นสื่ออย่างชัดเจนและปรากฏอีกครั้งในตอนที่เจตียาซึ่งเป็นเจ้าของกลองรอกบุญสนทนากับมัจจุราชเพื่ออธิบายเหตุผลที่เธอทำลายกลองรอกบุญหลังจากที่พบความจริงว่ากลองสร้างความปรารถนาที่ไม่จบสิ้น มีลักษณะ เป็นการค้าบุญว่า

“ค้าบุญรี?” เขามีสีหน้าง

“พ่อค้าขายของ ลูกค้าพอใจของก็จ่ายเงินแลกของมาเป็น ของตน นั่นเป็นการค้าขายกัน เงื่อนไขของกลองใบนั้นคือ ต้อง ทำงานตามคำขอ แล้วจะได้สิ่งที่ตนปรารถนา มันไม่แตกต่างจากการค้าขายเลย ”

(Chomani, 2011, p. 436)

นอกจากการกำหนดเงื่อนไขของของวิเศษในลักษณะการแลกเปลี่ยน ภายใน กลองรอกบุญยังมีเหรียญโลหะสามอันบรรจุไว้ เพื่อแสดงผลของการแลกเปลี่ยน โดย “กลองจะตัดสินใจว่าพอใจงานชิ้นนี้ไหม?...หากมันพอใจงานของเธอ มันจะติดแน่นที่ฝากกลอง โดยไม่ต้องใช้ก้าวเลย” (Chomani, 2011, p. 436) ลักษณะการแลกเปลี่ยนที่เกิด

ขั้นระหว่างผู้เป็นเจ้าของกับกล่องรากบุญ มีทั้งการใช้เหรียญและการแสดงความพึงพอใจที่จะให้เหรียญนั้นแลกเปลี่ยน เป็นลักษณะของระบบการค้าในสังคมที่มีการกำหนดราคาโดยใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้ตามที่ต้องการ ของวิเศษจึงสัมพันธ์กับสังคมที่ใช้เงินตราเป็นสื่อแลกเปลี่ยนสิ่งปรารถนาเช่นเดียวกัน ดังที่ของวิเศษในวรรณคดีก็ได้สะท้อนสังคมในยุคสมัยนั้นเช่นเดียวกัน

ของวิเศษที่มีลักษณะเป็นเหรียญและใช้ในการแลกเปลี่ยนสิ่งที่ปรารถนายังปรากฏในเรื่อง*ทองพญามาร* ของวิเศษในเรื่องคือ เหรียญเก้าชีวิตเป็นของวิเศษที่ต้องการชีวิตของผู้เป็นเจ้าของเหรียญโดยเสนอให้รับเงื่อนไขเก้าชีวิตที่เหรียญมอบให้เพื่อเจ้าของเหรียญจะได้ใช้ชีวิตอย่างไม่ต้องเกรงกลัวอันตรายและความตายจนไปสู่สิ่งที่ปรารถนาได้สำเร็จ แต่ในตอนท้ายเมื่อเจ้าของเหรียญได้ในสิ่งที่ต้องการ เหรียญกลับจะเอาชีวิตของเจ้าของเหรียญไปเป็นการแลกเปลี่ยน ของวิเศษในเรื่องนี้จึงยังแสดงการล่อลวง คดโกง เอาจัดเอาเปรียบกันในสังคมจากการเสนอให้ผลตอบแทนที่มากกว่าในตอนแรกแต่กลับทำให้หมดสิ้นทุกอย่างในตอนท้ายอีกด้วย

ของวิเศษในเรื่อง*รากบุญและทองพญามาร* ยังมีลักษณะที่แสดงให้เห็นการเอาัดเอาเปรียบในสังคมทุนนิยมที่ผู้มีอำนาจเหนือกว่าเป็นผู้มีอำนาจใจการต่อรองด้วยในเรื่องแรก การแลกเปลี่ยนไม่เท่าเทียมกันในลักษณะความปรารถนาหนึ่งต่อภารกิจที่ต้องทำให้สำเร็จสามภารกิจ ดังที่ลุงทวิอธิบายเงื่อนไขของกล่องรากบุญว่า

มันสามารถขอสิ่งใดก็ครั้งตลอดวาระของการเป็นเจ้าของก็ได้ โดยต้องทำตามคำขอให้สำเร็จสามครั้งต่อหนึ่งความปรารถนา เหรียญโลหะสีดำในกล่องเป็นสัญลักษณ์แทนงานแต่ละชิ้น นำไปติดที่ฝากล่อง เมื่อครบจำนวนที่กำหนด สิ่งขอไว้จะปรากฏผลให้สัมพัทธ์ได้

(Chomani, 2011, p. 42, 45)

ส่วนในเรื่อง*ทองพญามาร* การเอาัดเอาเปรียบคือ การอำพรางเงื่อนไขการแลกเปลี่ยนที่ไม่แจ้งเงื่อนไขของการแลกเปลี่ยนอย่างชัดเจน รวมไปถึงเหรียญเก้าชีวิตยังเป็นเหรียญที่มีที่มาจากชายลึกลับนำมาไว้ในห้องแห่งทองในบ้านปรารถนา

ส่วนในเรื่อง *กุหลาบรัตติกาล* ของวิเศษในเรื่องคือ *กุหลาบรัตติกาล* หรือ *กุหลาบสีน้ำเงิน* เป็นของวิเศษที่สัมพันธ์กับสังคมที่สะท้อนให้เห็นการยอมรับศักยภาพของมนุษย์และความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการติดต่อพันธุกรรมพืช ทั้งยังได้บันทึกเหตุการณ์ทางสังคมเกี่ยวกับพีชจีเอ็มโอ โดยในช่วงปีที่นวนิยายเรื่องนี้พิมพ์ครั้งแรกคือ พ.ศ. ๒๕๕๑ กระแสการตัดแต่งพันธุพืชกำลังได้รับความสนใจและวิพากษ์ถึงประโยชน์และโทษที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ดังที่ในช่วงทศวรรษ ๒๕๔๐ มีการทดลองปลูกพีชจีเอ็มโอในประเทศไทยและพบการปนเปื้อนของพีชจีเอ็มโอสู่สิ่งแวดล้อม จึงมีการต่อต้านการปลูกและทดลองการปลูกพีชจีเอ็มโอใน พ.ศ. ๒๕๔๗ (Iosakun, 2013)

๔. บทสรุป

จากการศึกษาของวิเศษในนวนิยายแนวเหนือจริงทั้ง ๖ เรื่อง ได้แก่ *เรื่องแก้วราหู* (๒๕๓๘) ของแก้วเก้า *สว้อยแสงจันทร์* (๒๕๔๖) *กุหลาบรัตติกาล* (๒๕๕๑) และ *เพชรอัคนี* (๒๕๕๘) ของพงศกร *รากบุญ* (๒๕๕๔) ของช่อมณี และ *ทองพญามาร* (๒๕๕๓) ของอลิตา พบว่า ของวิเศษเป็นจินตนาการที่ยังคงบทบาทสะท้อนความปรารถนาของมนุษย์ ของวิเศษในวรรณกรรมไทยร่วมสมัยสะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมปัจจุบันปรารถนาทรัพย์สินเงินทอง ชื่อเสียง และสุขภาพที่แข็งแรง มีชีวิตที่ยั่งยืน คุณสมบัติสำคัญของของวิเศษยังบดทอนคุณสมบัติสำคัญของของวิเศษจากวรรณคดีในการบันดาลให้สมความปรารถนา และการปกป้องคุ้มครอง ส่วนผู้สร้างของวิเศษมีทั้งที่เป็นเทวดาและผู้มีฤทธิ์ และยังได้ปรากฏมนุษย์เป็นผู้สร้างของวิเศษด้วย ส่วนผู้ครอบครองของวิเศษ คือสามัญชนที่มีปัญหาและมีความปรารถนาจึงแย่งชิงของวิเศษมาครอบครอง ซึ่งแตกต่างไปจากวรรณคดีที่ผู้ครอบครองของวิเศษคือกษัตริย์ผู้มีบุญญาบารมี ของวิเศษเป็นสิ่งที่เกิดมาจากตัวละครเอก การปรับเปลี่ยนผู้ครอบครองของวิเศษนี้สัมพันธ์กับบทบาทของของวิเศษในวรรณกรรมไทยร่วมสมัย คือบทบาทการนำเสนอแนวคิดกิลเลสซออย่างชัดเจนผ่านค้นหาและการแย่งชิงของวิเศษมาครอบครอง นอกจากนี้ของวิเศษยังมีความสัมพันธ์กับสังคมในแง่ที่วัสดุที่นำมาสร้างสรรค์เป็นของวิเศษเป็นสิ่งที่มิใช่ในสังคมร่วมสมัย ของวิเศษสร้างขึ้นจากเหตุการณ์ที่เป็นกระแสสังคม และของวิเศษยังมีคุณสมบัติเป็นสื่อแลกเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่ปรารถนา

สะท้อนลักษณะสังคมทุนนิยมที่มีการแลกเปลี่ยนด้วยเงินตราซึ่งเป็นลักษณะของสังคมปัจจุบัน จึงกล่าวได้ว่าของวิเศษในวรรณกรรมไทยร่วมสมัยแนวเหนือจริงมีทั้งลักษณะที่เหมือนกับวรรณคดีและมีการปรับเปลี่ยนอย่างสัมพันธ์กับยุคสมัย

Reference

- Anantasan, S. (2015). Supernatural Motifs in the Sang Thong Tale. *Ramkhamhaeng University Journal Humanities Edition*. 34, 2, 42–62.
- Asita. (2014). *Thongphayaman*. Bangkok: Khamtokham.
- Bangsen, W. (1991). *Study of the plot and motif in literature verse readings, types of tales from the written editions in the National Library*. (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand.
- Chomani. (2011). *Rak bun*. Bangkok: Saeng dao.
- Iosakun, N. “yon roi chi-em-o 18 pi: phai khukham athippatai thang ahan khong prathet thai [retracing 18 years of GMO: A dangerous threat to the food sovereignty of Thailand]”. [webblog]. Retrieved from <http://www.greenpeace.org>
- Kaeokao. (2003). kaeorahu [*Kaeorahu*.] (4th ed.) Bangkok: Phueandi.
- Khamchu, N. (2014). Shoes in Thai literature. *Wanwithat* 14, 130-149.
- Khobot. [webblog]. Retrieved from <http://vajirayana.org/>
- Mangmun, W. (2010). “A Study of Thai literary motifs: Prakawut.” *Damrong Journal*, 9, 1, 171-188.
- Nathalang, S. (2010). *Tritsadi katichonwittaya: withi nai kan wikro tumnan puenban* [Folklore theory: analysis methodology of myths and folk tales]. (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Patchusanon, S. and Thanotwanit, T. (2017). “The Creation of Magic Motifs in the Fantasy Novel, the White Road”. *Journal of Humanities and Social Sciences* 25, 47, 149–170.

- Phirasathian, U. (1986). *An Analytical study of tale types and motifs in Pannasa Jatakas*. (Master's thesis). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Phongsakorn. (2012). *Kulaprattikan*. (2nd ed.). Bangkok: Groove Publishing.
- Phongsakorn. (2015). *Phetakkhani*. Bangkok: Groove Publishing.
- Phongsakorn. (2015). *Soisaengchan*. (3rd ed.). Bangkok: Groove Publishing.
- Phuaphatnakun, C. (2010). 'Magical Objects' and 'Inventions' in Phra Aphai Mani: Convergence of imagination and science." In *Sunthon that*. Nakhon Pathom: Faculty of Liberal Arts Mahidol University.
- Rueangrong, A. (1996). *An analytical study of Kaeo-Na-Ma*. (Master's thesis). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Sunthonphu. (2010). *Phra aphai mani*. Bangkok: BOWT.
- Tantiphimonchut, K. (1990). *Analysis of the incredible stories in the poems of Sunthorn Phu*. (Master's thesis). Naresuan University, Phitsanulok, Thailand.
- The Royal Institute of Thailand. (2013). *Photchananukrom chabap ratchabandittayasathan phoso 2554 chaloemphrakiat phrabatsomdetphrachaoyuhua nueang nai okat phraratchaphithi maha mongkhon chaloemphrachonphansa 7 rop 5 thanwakhom 2554*. [Royal Institute Dictionary 2011, In Honor of the His Majesty, the King on the auspicious occasion of the 7th Birthday Anniversary, 5 December 2011]. Bangkok: The Royal Institute of Thailand.
- Thitathan Na Thalang, S. (1989). *Laksana nueaha wannakhadi thai. nai Ekkasan kan son chut wicha thai sueksa: Arayatham nuai thi 6-11* [Teaching documents for Thai studies: Civilization Unit 6-11]. (13rd ed.). Bangkok: Sukhothai Thammathirat Open University.

- Thitathan Na Thalang, S. (1996). *Nai thongthin mi nithan lae kanlalen... Kansueksa khati chon nai boribot thang sangkhom thai* [Local stories and entertainment: A study of folklore in the context of Thai society]. Bangkok: Matichon.
- Yibunyan, S. (2005). *An Analyze of Magical Objects in the Dramas of Ordinary Thai People*. (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand.